

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 8 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 8 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 8 luni 8 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni să se adresa la
Administratorul Telegrafului archidiocesan Sibiu, strada Măcelarilor 47

Corespondențele sunt să se adresa la:
Redacția "Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 30.
Episole nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiesc.

INSERTIUMILE

Pentru odată 7 cr. — de două ori 12 cr. — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garmon — și timbru de 30 cr. pentru
căre publicare.

Nr. 3378. Plen.

Circulariu
către toate oficile protopresbiterale din
archidiecesă.

In arondarea tracturilor protopresbiterali, publicată prin circularul consistorial din 16 Decembrie 1881 sub Nr. 3917 Plen, pe baza normativului congresual din 13/25 Octombrie 1881 Nr. 129 și a concluzelor sinodului archidiecesan din 5/17 Mai 1883 Nr. 158 și din 28 Aprilie 1884 Nr. 166, s'au făcut unele schimbări, desfășându-se comunele bisericesci numite mai jos de către tracturile la cari aparțineau după noua arondare, și incorporându-se conform cererii lor la alte tracturi, precum urmează:

1. Geaca din tractul Deșiului se adnecsează la al Clușului;
2. Glăboaca din tractul Agnitei la al Avrigului;
3. Hepria din tractul Sebeșului la al Albei-Iulie;
4. Laslăul românesc, cu filiale Laslăul săsesc și Ormenișiu, din tractul Mediașului va trece la tractul Mureș-Oșorheiului după ce cu timp se va desființa tractul Târnavei superioare, la care aparține astăzi;
5. Nucet din tractul Agnitei se adnecsează la al Sibiului;
6. Palos din tractul Sighișorei la al Coahalmului;
7. Saldorf din tractul Mediașului la al Sibiului;
- Sec cu filia Gherla din tractul Clușului la tractul Deșului;
9. Sona din tractul Coahalmului la al Făgărășului;
10. Tecesci din tractul Lupsei la al Albei-Iulie;
11. Tințari din tractul Branului la tractul Brașovului (I);
12. Vidrasău din tractul Târnavei (inferioră) trece la al Mureș-Oșorheiului, și în fine
13. Vurpăr din tractul Albei-Iulie se adnecsează la tractul Sebeșului.

Cari schimbări în arondarea tracturilor protopresbiterali se aduc la cunoștință publică spre acordare cu aceea: că numitele comune bisericesci,

cu excepția Laslăului românesc, numai decât după publicarea acestui circulariu au se treacă sub iuridiciunea protopresbiterală a tractului, la care aparțin după acestea schimbări.

Sibiu, August, 1884.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Uniformitatea în biserică.

V.

În cele următoare me voiu ocupa cu un obiect delicat și mult controversat în biserică noastră. Voiu urmări cestiuina din punct de vedere al legii noastre bisericesci și al spiritului domitoriu în biserică orientală. Vederile mele sunt diametral opuse cu aplicarea legei în administrațiunea bisericească, prin urmare ele ating un lucru pe care consistoriul nostru l'a deslegat după cum a credut el că este bine. Consistoriul s'a basat pe §. 53 alinea 6 din Statutul Organic și conclusul sinodului archidiecesan din 1882 Nr. 154, și pe baza acestora, a ales de protopresbiteri pe oameni tineri, fără nici o practică în administrațiunea bisericească, oameni tineri, cari abia și-au început studiile mai înalte universitare.

Prin aceasta s'a deschis o poartă largă la ocuparea de posturi cardinale în biserică, și bun și Dumnezeu, însă eu exprim părerile multora, preocupat de îngrijirea, că cu această poartă s'a deschis calea elementelor neinițiate în trecut istoric al bisericei noastre. Vom rumpe cu toate legăturile, cari ne încopciă de biserică ortodoxă, și apucați pe calea așa numită radical-liberală, ne vom trezi, unde poate n'am cugetat că vom ajunge.

Basat tot pe dispozițiile legii mai sus citate, me voiu încerca să arăta, că greșita este calea apucată.

Accentuez încă odată. Exprim modestele mele păreri individuale și le exprim pe cale diaristică. Si sunt de credință, că o discuție obiectivă asupra dispozițiilor citate ale legei noastre bisericesci nu va fi în detrimentul bisericei, cu atât mai veros nu, cu cât constituția noastră, tineră fiind ea, nu poate face pretensiune de perfecție absolută.

Vor mai veni poate bărbați devotați bisericei și și vor desvolta părerile lor. De ne vom capacitate reciproc, biserică va câștiga, de nu ne vom putea capacita, biserică nu va perde, căci ea neal-

rată de discussia diaristică și va urma calea după cum o va lumina Dumnezeu.

Vorba este de întrebarea: cine poate fi protopresbiter în biserică noastră din Ungaria.

Statutul organic în §. 53, alinea a 6 scrie: *Alesul, respective denumitul (se înțelege de protopresbiter) trebuie să fie bărbat apt și bine meritat pe terenul bisericesc și scolar.*

Notăm odată pentru totdeauna calitatele individului, care poate fi ales de protopresbiter. Se cere dela el două calități; 1. Să fie „apt” și 2. „bînemeritat” pe terenul bisericesc și scolar.

Acstea dispoziții ale Statutului有机的 au valoare de lege pentru întreagă metropolia noastră.

Vom avea deci în vedere casuri normale în biserică, și vom continua.

Sinodul archidiecesei noastre în sesiunea anului 1882 a deliniat mai de aproape prima calitate indispensabilă individualului, care poate fi protopresbiter.

Eată concluzul din cestiuina:

La ocuparea postului de protopresbiter pot converge numai acei indivizi, cari au cel puțin următoarea cuaificări, și anume: pe lângă o pregătire cu succes bun de 8 clase gimnasiale sau reale, depunând esamenu de maturitate, au terminat studiile teologice în vre unul din institutele metropoliei noastre, și au susținut cu succes bun esamenu rigoros de cuaificăriune.

Acei indivizi, cari vor fi absolviți studiile teologice la vre-un institut ortodox afară de metropolia noastră, se vor admite ca concurenți la vre un protopresbierat, dacă se vor legitima, că au depus esamenu de cuaificăriune înaintea comisiunei esaminătoare a consistoriului archidiecesan.

Esamenu de cuaificăriune nu se recere însă dela profesori de teologie, precum nici dela acei candidați, cari au devenit preoți înainte de introducerea esamennului de cuaificăriune.

În ce privește cuaificăriunea gimnasială, se lasă în bună chizbiuială a consistoriului archidiecesan (plenar), ca la cererea administratorilor protopresbiterali lipsiți de această cuaificăriune se îndreptățescă la concurs pre acela dintre acești administratori, cari în timp mai îndelungat au documentat o deosebită destinație și s'au distins prin zel și acurateță în administrațiunea protopresbieratului.

Vedem cum deliniează sinodul archidiecesan prima calitate a fiziorului protopresbiter.

Sinodul dispune și pretinde dela cel ce vrea să fie apt pentru postul de protopresbiter ca el:

FOITA.

Lume Mică.

(Novela de G. Verga.)

Gesualdo numai de aceea și aduce aminte din copilăria lui: de tatăl seu, de tata Côme, care trăgea funia plutei pe „Sineto”, împreună cu Ioan Lasca, cu Ventura și cu Orbul; ear dênsul nu făcea altceva decât să intinge mâna ca trecetorii să-i plătăască dreptul de trecere. Trecea cu pluta scaune în care se transporta oameni, trăsuri, lume pe jos și călare, care venea din toate țările și cari apucau în toate părțile și de o parte și de alta a fluviului.

Intr-o vreme, tata Côme fusese lettighiere (conductor de scaune în care se transporta oamenii, în loc de trăsuri, pe brațe de om); într-o zi, în ajunul Crăciunului — și solemnă — tata Côme întorcându-se dintr-o călătorie la Primosole, aflat că nevesta sa era aproape să nască.

— Mama Menica are să-ji dăruiască de anul nou o fetiță frumușică, i diceau toți la cărcimă. Si dênsul vesel ca un pitigoi, înhamă catării ca să plece mai curând și să ajungă la casă până nu se inserează. Dar Surul afurisitul de Sur, i-o cocea de multă vreme din pricina unor basteoane — pe cari

le măncase pe nedrept și de cari vrea să-și respunse. Așa că, cum îl vădu — bietul om de unde să săpte la așa ceva? — ca să-i stringă chinga, de odată ciusdile urechile, scoase un — iiiih — grozav și-l lovescă cu piciorul încât îl pocesce pentru toată viață.

Când au să nevestă să despre aceasta, sări din pat și ar fi alergat până la Primosole, dacă nu era acolo doctorul să o prină de cămașă și să strige la dânsa.

— Ce dracu voi țărani sănăteți ca dobitoacele; voi nu sciți ce sunt frigurile puerperale?

— Dar bine, doctore, cine să îngrijească pe nenorocitul în starea ticăloasă în care a ajuns?

— Ascultă pe doctorul, disse Stefana, vecină; te vei duce să-ți vezi bărbatul după liturgie. Ce dracu nu cumva să-e frica să nu fugă?

După ce facă copilul, trebuil să-l lapteze, pe urmă recoltele fură stricate, apoi năcazu cu copii, și plecarea la Primosole trebuil aménată.

* * *

Tata Côme care, ca să-și câștige hrana, se asociase el și cu Gesualdo, cu oamenii luntrii, se hotărise să se ducă acasă îndată ce va putea! Avea dor să-și vadă nevesta și să facă cunoștință cu mititica!

Am să viu la Pasci, am să viu la Crăciun — astfel trimetea el răspuns nevestei și prin cunoștuții

lui cari treceau Sineto; și pentru că nici odată nu se ducea, Menica ajunsese să nu-l mai credă, și Gesualdo, ori de câte ori audea pe tatăl seu spuind vorbele acestea, se uită că în ochii lui, ca să vadă în sfîrșit dacă era adeverat.

Însă, se întâmplă că tocmai la Pasci și la Crăciun să fie o lume nebună de trecut, așa că dacă, din nenorocire era cumva apa crescută, apoi mai mult de cinci-deci de trăsuri stau înșirate în fața cărcimii din Primosole. Atunci tata Côme începea să injure pe scirocco și levante, vînturile blasămate cari-i scoteau pânea din gură. Si în vremea aceasta oamenii lui se odihneau bucuroși! Ioan Lasca, cu burta pe pămînt și dormind cu capul pe mâni; Ventura, toată diuă în cărcimă, ear Orbul în picioare dinaintea colbei lui, cânta mereu, și cu ochi lui albi, țintea ploaia și ceriul cenușiu.

Mama Menica părea că sta pe cărunci aprinși, așa de mult vrea să se duce la Primosole, cel puțin să vadă dacă era sănătos omul ei, și să-i arate fatuca pe care nu și-o văduse nici odată, scii că și cum el n'ar fi contribuit la facerea ei.

— Am să me duc după ce-mi voi lăsa plata pentru țesut, dicea și Menica. Am să me duc după recolta măslinelor, dacă mi va mai rămâne d'o parte ceva parale. Si vremea trecea!

In vremea asta mama Menica se bolnavă de moarte, așa că dom Baptiste, doctorul, dicea că

1. Să fie absolvat cu bun succes 8 clase gimnaziale sau reale, și se aibă testimoniu de maturitate.

2. Să fie terminat studiile teologice în vreunul din institutele metropoliei noastre, și susținut cu succes bun esamenul riguros de cuaifiacțiune.

3. Dacă aspirantul la protopresbiterat a absolvit studiile teologice la vre un institut ortodox afară de metropolia noastră e detoriu a face esamen de cuaifiacțiune înaintea comisiunii esaminătoare din archidiocesa noastră.

Aceasta este cuaifiacțiunea normală ca lege generală. Vin acuma excepțiunile dela aceste norme generale.

Și adeă.

1 Sunt dispensați dela facerea esamenului de cuaifiacțiune profesorii de teologie și preoții deveniți preoți înainte de introducerea esamenului de cuaifiacțiune.

2. Cu privire la cuaifiacțiunea gimnasiilor consistoriul archidiocesan (plenar) poate da dispensațiuni dela norma generală administratorilor protopresbiterali, cari s'au arătat timp mai indelungat de apti, sau cu tecstul legei vorbind, destoinici și sau distins prin zel și acurateță în administrațiunea protopresbiteratului.

Aceste le prescrie legea după cum se înțelege legea la noi. Dacă ne-ar erta timpul și spațiul, am lăua aceste dispozițuni ale legei la o critică binevoitoare, căci ea este defectuoasă, foarte defectuoasă, așa că asupra omului face impressia ca și când ea ar fi efusul unor impresiuni momentane, sau în casul cel mai bun, ca și când ea s'ar fi votat în fuga mare.

Așa la punctul 1, dacă atributul „bun” nu este pus numai de pară la succesul studiilor în gimnasiu, și dacă este el esențial aici, pentru ce să nu fie esențial și la studiile teologice de sub punctul 2.

Dacă la punctul 2 se recere ca esamenul de cuaifiacțiune să fie depus cu bun succes pentru ce nu se pretinde acest succes și la esamenul de maturitate.

Dacă numai în gimnasiu se recere succes bun în studii și nu și la cele teologice, poate fi succul acestora rău? sau tot aceasta este permisă la esamenul de maturitate?

Esamenele de cuaifiacțiune dela diecesele Arad, Caransebeș la noi au valoare de lege. (Punct. 2). Absolvând cineva studiile teologice afară de metropolia noastră pentru ce să nu aibă valoare de lege esamenul de cuaifiacțiune depus la Arad sau Caransebeș? Punem casul că candidatul a făcut esamenul la unul din aceste institute teologice ale metropoliei noastre pentru ce se nu aibă el valoare de lege în archidiocesa. Ce se întâmplă aici cu prescripțiile de sub punctul 2. Fiind contrarie unul altuia, se echid. Ce vom face pentru susținerea legei, și cum se pot asemenea contradiceri în o lege de un singur §?

Mare indoială varsă dispozițiile espuse la excepțiuni.

1. Sunt dispensați dela esamenul de cuaifiacțiune profesorii de teologie. Cari profesori? cei din archidiocesa? cei din metropolia noastră? sau cei dela institutele ortodoxe afară de metropolia noastră?

Mai departe sunt dispensați dela esamenul de cuaifiacțiune preoții deveniți preoți înainte de introducerea esamenului de cuaifiacțiune.

Se nasce întrebarea, care este cinoxura introducerii esamenului de cuaifiacțiune pentru diferi-

tele dieceze din metropolia noastră? Să dicem că pentru fiecare diecesă este termen normal cel ce e în valoare în aceea diecesă resp. în archidiocesa. Are valoare această normă și pentru cei din dieceze ortodoxe afară de metropolia noastră? Dacă da, atunci au valoare termenele din metropolia noastră, sau archidiocesa se leagă de anul în care esamenul de cuaifiacțiune s'a introdus la noi?

La excepțiuni punctul 2. administratorii protopresbiterali au dreptul de a fi dispensați. Scim că la noi dispensează, sau mai bine dîs — poate dispensa consistoriul plenar pe cei din archidiocesa. Ce se întâmplă însă cu diecesele din metropolia noastră? Dau ele dispensațiune la ai lor pentru noi, sau nu au acest drept. În casul pozitiv pot da ele dispensațiile celor afară de metropolia noastră, sau acest drept este rezervat consistoriului plenar din metropolie?

Acestea și alte mancărătări pot produce încurcături, noi însă le trecem și remăinem la noi cu tecstul legei după cum este el astăzi.

Dispozițiile din vigoare se referesc la prima recerință a unui candidat la postul de protopresbiter. Concret vorbind: aspirantele intrunind prescripțiile condiționi este apt pentru postul de protopresbiter.

In deplina ei valoare a remas dispoziția a doua din Statutul organic, și care e de următorul cuprins; „Să fie bine meritat pe terenul bisericesc și scolar.”

Revista politică.

Cuvântarea archierilor români adresată la Arad Maiestății Sale impăratului și respunsul preaînalt au fost discutate de către diarele din monarchie, și lucru de mirare, diarele aflau în preaînaltele cuvinte tocmai contrariul dela ceea ce este dîs de Maiestate. Diarele maghiare se vedea a fi nemulțămită cu respunsul dat bisericilor române, și ele așteptau repetarea celor dela Szegedin. Cu totul în alt ton scriu diarele din Austria. „Morgen Post“ din Viena apreciază la locul prim respunsurile Maiestății Sale, și din ele deduce cu positivitate că la noi încă să se va schimba sistema de politică actuală, și se va urmări ca și în Austria o politică înțeleaptă, care va mulțămi pe toate naționalitățile, voia Maiestății Sale fiind, ca sub gloriosul seu sceptru fie care naționalitate să se poată desvolta în deplina libertate a drepturilor sale ca națiune.

Ceea ce noi în numărul de Joia trecută al diariului nostru am exprimat ca furbinte dorință, diariul numit din Viena o aduce ca lucru probabil, voia monarhului fiind aceasta. Ne bucurăm că diarele streine încă încep a vorbi despre îmbunătățirea sortei noastre. Lumea mare e preocupată cu alianța ce este a se încheia între Germania și Franța. Lucrul se pare multora paradox, mai ales oamenilor, în căror memorie e viuă încă capitularea dela 4 Septembrie 1870. Alătării s'au împlinit 14 ani dela capitularea dela Sedan, 14 ani dela detronarea lui Napoleon; 14 ani dela intemeierea republikei franceze. Anii 14 s'a predicat „revanche“ și incarnăținea ideei de revanche era dictatorul dela 1870, Leon Gambetta.

Lucrurile s'au schimbat. In locul antagonismului de până acumă s'a preparat apropierea între cele două state puternice, și la doi ani după moartea lui Gambetta, vedem pe Franția cea supusă la 1870

și spălă mânila ca Pilat, pentru că nu pută să facă nimic.

— Nevastă-ta este bolnavă, rău bolnavă, diceau lui tata Côme unchiul Theli, tata Alfio, și toti cății veneau d'acolo.

De astădată era prea hotărît să plece, să alerge chiar pe jos dacă ar trebui.

Imprumută-mi două lire ca să am pentru drum, dicea dênsul cătră cumetrul seu Nanni.

Ear Nanni i răspundeau:

— Așteaptă să primesc o scire bună; se poate ca nevasta să-și se însănoșeze pe când vei fi pe drum și atunci și-a cheltuit de geaba și și-a stricat rostu.

Orbul îndemnă se roage pe Sfânta — Fecioară din Primosole — care face atâtea minuni, — pentru ca să se însănoșeze. Însă între di se aduse vestea că nevastă-sa fusese spovedită.

— Văd că aveam dreptate; ce erai să cauți la casă de vreme ce nu mai era nici o nădejde — disse cumetru Nanni.

* * *

Vecina Ștefana luase de milă pe fetiță să o creașă; și tata Côme rămasese la Primosole cu fiul său Gesualdo.

Cu ajutorul bunului Dumnețeu — i dicea Orbul — va putea prea bine să trăiască și să moară,

că rivalisează ca învingătoriul, vedem pre această că caută amicitia inimicului de odinioeră.

In acest sens vorbesc și diarele europene, și ele intonează superioritatea ce pune Germania pe o alianță cu Franția față cu Rusia. Cetim adecă următoarele aperițieri în diariul din București „România“:

Din ce în ce se arată mai lămurit — dice „Neue freie Presse“ — ca semn caracteristic al situației actuale politice, apropierea dintre Germania și Franția. Din Berlin și Paris, în foile germane, franceze și chiar engleze ni se relatează, că ducerea baronului Courcel la Varzin și convoiul ambasadorului francez cu principalele Bismarck, a fost asupra unei înțelegeri generale a Germaniei cu Republica franceză, la care se pare că s'a și ajuns. Se crede că la Varzin s'a vorbit puțin și în treacăt numai despre China, cu atât mai mult însă despre Egipt și despre necesitatea unei procederi comune în cestiunea egipteană. De această părere este și „Tempo“, care scrie:

Egiptul este adevărată și unică afacere internațională a momentului și ea e mai importantă, de cum se crede. Anglia n'a înțeles, că sau nu trebuia să se convoace Conferința, sau cu ori ce preț să se fi ajuns la un rezultat. După nerușita ei nu trebuie să credem, că Europa va părăsi cauza. Germania și are cestiunea sa sanitată, ce nu i s'a permis să o prezinte; Franția are interesul posesorilor sei de bonuri, pe care are de gând să-l apere, toate puterile au cereri de despăgubire pentru supușii lor, cari și-au pierdut avutul în Alexandria. Toate acestea dau material pentru un proces contra Angliei, ce se va intenția îndată ce va voi cine va... Anglia n'are amici; a avut unul în persoana Franției; dar e pe cale să-l peardă. Anglia e victimă egoismului și a ignoranței sale... Presa engleză crede că scriem și acum anul 1871.

Tot în acest sens se exprimă foile germane și chiar cele rusești, cari numesc pe Anglia adevăratul dușman al Rusiei, în cât putem dice că de un timp încoaci puterile continentale se apropie unele de altele față cu Marea-Britanie, care stă isolată.

Despre raporturile dintre Sudan și Turcia „Telegraful“ din București scrie:

Poarta nu se pare grăbită de a trimite ajutoare în Yemen, spre a potoli rescoala care a isbuțnit în această provincie în favoarea Mahdiului. Dar e cunoscută lenea și incetinea la care garbovul guvern dela Constantinopol procede în afacerile grabnice. Actualmente, pare a nu avea altă preocupare decât aceea de a se folosi de reacela ce se produce în potriva Angliei în cancelariile continentului, cu scop de a crea piedici la acțiunea Englezilor în Egipt și de a încerca să pue mâna pe protectoratul efectiv al acestei văi a Nilului, care ar deschide spre Africa un cîmp nemărginit pentru ambiriile otomane, dacă această monarhie decadendă mai este încă capabilă a avea ambii mari.

Ministrii Sultanului fac rău de negligează reacela arabă. E cea mai mare primeștie ce iar poate amenință; dacă panislismul ar găsi un șef, un steag, să ar iprăvi cu puterea sultanului. Aceasta se simte bine în Persia unde earashi se manifestă în aceste popoare scurse de discuțiile teologice și cari au un spirit ardint, cari ascund sub disputele filosofice marile ure sociale, a căror fer-

scă bisericei, bricege, foarfeci, panglice, și ată de toate fețele.

Gesualdo și ceilalți gură-cască se strângă împregiurul mărsei ca să vadă mai bine. Dar Côme dicea totdeauna fiului seu. „Nu copile; astea nu sunt pentru tine, ci pentru cei ce au parale de cheltuit.

Ceilalți din potrivă cumpăra butoni, tabacheri de lemn, pieptini de os; și Filomena și băga mânila murdare prin toată marfa dar nimeni nu cutedă să-i dică ceva, pentru că era fata cărcimaru. Ba într'o di, dom Liborio și dăruie o broboadă cu galben și roșu, pe care dênsa o arătă la toată lumea. — Nerușinata! — Iși diceau îscoditoarele între ele — face ochi găleșii lui Petru și lui Pavel numai ca ei să-i cumpere daruri.

Nu trecu mult, și Gesualdo și vădu pe amendoi tîndu-se în brațe în dosul cotețului de găini. Filomena, care se cam ferea de tată-seu băga numai decât de seamă doi ochi curioși în hășii; sări la el, și-l amenință cu păpușii.

— Ce cauți aci? spionule. Să iezi numai seama dacă cum-va nu și vei ține gura.... și disă restită.

(Va urma.)

